

ČAJ

Pro chvíle pohody

ÚNOR 2024

Časopis Autorů Jičínska

Přesypávat čas
když tenké hrdlo
přesýpacích hodin
rozřízneš nehtem
ostrým jako lež
pohltní tě čas
odnikud nikam
ztracený

Eva ČERNÁ

209

Vážení čtenáři,

únorový ČAJ nás shodou okolností zavede na Moravu, neboť hostem je brněnská básnířka **Eva Kubowská Černá**, jejíž poezii jste určitě zaznamenali již v prosincovém čísle 207. Tentokrát se představuje dalšími básněmi z její tvorby.

Rozhovor poskytl ilustrátorka **Kamila Pokorná**, kterou jsem poznal díky Jiřímu Šanderovi. Ilustrovala totiž jeho knihu a v rozhovoru sdělila celou řadu zajímavostí kolem ilustrování knih, spolupráce s milonickým autorem či dalších plánech.

Vyznala se, že: **Pojďme si užít to, co právě probíhá.**

Tvorbu regionálních autorů představuje povídka **Zlatý Zákoutské Dědovo lyžování** a nechybí moje vzpomínání na počátky organizovaného psaní na Jičínsku.

Váš Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.209, únor 2024, ročník XXII

Vydáno 5. února 2024 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

HOST ČAJe:

Eva Kubowská Černá

Publikuje pod jménem Eva Černá. Narodila se v Brně, kde žije i v současnosti. Po ukončení studia na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně (dnešní Masarykovy univerzity) v roce 1982, vystřídala několik zaměstnání, které souvisely s oblastí jejího zájmu – českým jazykem, literaturou a historií (redakce časopisu Program při tehdejší Státní divadle v Brně, dialektologické oddělení AVČR, několikaletá externí výuka cizinců při Kabinetu češtiny pro cizince Masarykovy univerzity v Brně, autorská spolupráce

s brněnskou redakcí pro děti Českého rozhlasu, autorská a dramaturgická spolupráce s amatérským loutkovým divadlem Jitřenka).

Její verše byly vybrány do almanachů Stavitelé chrámu poezie (2010) a Milá Mácho (2022). Dosud vydala dvě knížky veršů Okamžik života (2012, audiokniha se stejným názvem z roku 2015), a Laskavosti (2022). Publikovala své verše také časopisecky – např. v časopisech Host a Universitas. Autorská čtení probíhají v rámci společných večerů s dalšími básníky, někdy i v rámci poeticko-hudebních večerů či vernisáží. Její básně jsou inspirací pro mladé autory a hudebníky (nově: zhudebněné básně na albu „Přerod“ Terezy Hrabini, 2023).

Její písňové texty byly zhudebněny různými interprety – v roce 2015 bylo vydáno CD „Mozaika pocitů na texty Evy Černé“. Od roku 2017 tvoří zpívající dvojici se svým manželem Jiřím Kubowským (pod názvem Mozaika pocitů).

V letošním roce se její básně umístily na 1.místě v kategorii D v celostátní soutěži Mělnický Pegas a stejné umístění získaly v prvním ročníku literární soutěže vyhlášené multižánrovým projektem Liter Art. V roce 2024 vyjde v pořadí druhý almanach Liter Artu, kde bude zařazen výběr jejich básní. K vydání připravuje další knihu veršů. Je členkou Obce spisovatelů.

Předjaří

v podpaží stromů
dříme
tušení nehybnosti

a zatím zlatavé
prstíky
vytlačily z kůry

pupeny procitnutí

Pole před zimou

zavřenýma očima
maluji v prázdnu
podzimní slunečnici
holohlavou tanečnici
se zlomeným nártem
v kapičce od ledu

Ze skály

nejdřív se uvolní
malý kousek
jako když
odštípneš třísku
vonícího dřeva

takový
nevýrazný
záděr
který zabolí

a pak se
z ženy
stane pták
bez křídel
který se vznese
ze skály

Ztrácíš se mi
uložit si tě do duhy
z křídel motýlů

těch dvou
co seděli vedle sebe
a ani se nehýbali

jako by tušili
že pohnou-li se
chvilé zmizí

uložit si tě do křídel
která neuletí

Nad spícím vínem

sedím u vína a víno spí
a zatím tichými doteky
kůže na zápěstí tmy
krabatí vrásky

je větrno a není tu víc
než dozvuky kopýtek
zaběhnuté klisničky
co přeběhla po písku oblohy
v uzardění ranního červánku

Přesypávat čas
když tenké hrdlo
přesýpacích hodin
rozřízneš nehtem
ostrým jako lež
pohltní tě čas
odnikud nikam
ztracený

Listopad

nabrat si do dlaní ticho
co zbylo po korunách stromů

propastně dlouhou chvíli
mezi tmou rána a tmou večera
pronést závaží mraků

a hádat kolikátý list omočíš
v mladém víně až přijde čas

Novoluní

K večeru padá do údolí tma
Noc si ještě na čas dává
Jsi tu ty a jsem tu já
A pak jen tráva
co polehává

Nad námi hvězdy
a pod námi chlad
Ještě je jaro a tráva studí
Jsi tu ty a jsem tu já
Nad námi kouzlí
novoluní

Něžnosti

Určitě tě polaskám

To abys věděl
že je ráno
vlídné a křehké
jako ano
když létu přitaká

A k večeru
zas k tobě
přitisknu se celá
jako tma
nesmělá i smělá
co mezi prsty uniká

Labuť

Zase ti uletí

Po mléčné dráze
rozsvícenou ranvejí
rozpažených hvězd

Ani nestačíš pomyslet na Lédu

Se zakloněnou hlavou
budeš hledat místo
kde se potkávají
lidské duše

Nedá se uvidět a právě proto je

A pak se v pozemské závratí
přitiskneš k louce
která tone ve tmě
a budeš ji chtít zachránit

Psát do dřeva

Jediný zářez
do kůry nebo do kůže
Bolí to stejně
a málo pomůže

Tak už se nebraň
zápisu v paměti
Letokruh života
sevře tě v objetí

Tak už se nebraň
ta řezba přebolí
Je to jen cesta
psát můžeš cokoliv

Pojďme si užít to, co právě probíhá.

ROZHOVOR S ILUSTRÁTORCKOU

KAMILOU POKORNOU

Tvorba pro děti je jedna z nejnáročnějších tvůrčích činností, to vám potvrdí každý, kdo má s tvorbou pro nejmenší nějaké zkušenosti. Na podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě se ilustrátorka Kamila Pokorná zhostila této role výborně, dětské diváky zaujala nejen ilustracemi ke knížce Jiřího Šandery Kluci a holky z mateřské školky, ale i bezprostřední komunikací.

Jsem rád, že jsem jí mohl položit pár otázek.

*** Na úvod se musím zeptat, jak vznikla spolupráce s Jiřím Šanderou?**

Jirku napadlo v roce 2012 oslovit vedení Střední školy umění a designu v Brně s nabídkou pro studenty, aby ilustrovali jeho knižní novinku Naše třídní je mimozemšťan. Já jsem byla ve 4. ročníku v ateliéru Ilustrace a zúčastnila se úspěšně konkurzu. Pro studenty to byla skvělá zkušenost, protože jsme poprvé ilustrovali skutečnou knihu. Tehdy jsem ale Jirku neviděla naživo a veškerá komunikace probíhala přes vedoucího ateliéru.

Díky této knize jsme o sobě věděli a já Jirku ujistila, že bych se ráda zúčastnila i druhého dílu knihy, který začal vznikat o několik let později. S ilustracemi jsem začala v době, kdy text nebyl zdaleka dokončený. Spolupráce se protáhla, ale my se díky tomu měli možnost blíže poznat a navázali jsme přátelské spojení, při kterém se mi dobře tvoří.

*** Jirku znám asi dvacet let, byl jsem u něj v Milonicích a na „kouzelné“ zahradě jsme poseděli. Funguje u něj něco jako genius loci?**

Hmm, pro některé vnímavé duše to tak klidně může být. I já měla možnost pobýt na "kouzelné" zahradě a není divu, že o ní Jirka napsal knížku. Když jsme na dálku potřebovali konzultovat naši poslední knihu společně s Jirkou a jeho ženou Broňou, museli jsme ji nejdříve odtrhnout od záhonků. Je to milované místo a už to se musí někde otisknout. Já si představuji, že je to taková oáza klidu, kam se občas nenápadně připlíží múza, aby Jirkovi, který odpočívá pod pergolou, vnukla nový nápad. :)

Ilustrace k poslední knize Kluci a holky z mateřské školky - napsal Jiří Šandera, vydáno 2023, vytvořeno kombinovanou technikou (akryl, papírová koláž, kresba)

*** Porozuměli jste si tzv. na první dobrou nebo jste některé obrázky předělávala?**

Při práci na poslední knize jsme v úvodu polemizovali nad technikou knihy.

Měla jsem jasnou představu kombinované koláže, ale použití fotografií mi neprošlo. Nejdříve mě to hrozně zklamalo, ale z dnešního pohledu to беру jako dobrý krok. Nakonec jsem se vrátila ke kreslení a princip koláže jsem v určité rovině zachovala tak, aby byly obě strany spokojené. Ačkoliv jsem zvyklá ze školy na posuzování mé tvorby, je pro mě vždy těžké popasovat se s odmítnutím. Nedokážu si představit tvořit na zakázku něco, s čím se neumím ztotožnit. Je pro mě nezbytné vždy nasednout zpět na vlastní tvůrčí vlnu, i když někdo zvenčí zasáhne do procesu. V tomto případě to dobře dopadlo.

*** Kdy jste se dozvěděla, že Jiří Šandera vzhledem k nemoci nebude na veletrhu v Havlíčkově Brodě a veškerá tíha představení společné knihy bude na Vás, nepodlomila se Vám kolena?**

Nepamatuji si už přesně, jak proběhla domluva, ale z mé strany byla trochu lehkovážná. Říkala jsem si: "Však to nějak dopadne." S blízcím se termínem začalo vzrůstat napětí a přípravy. Nechtěla jsem zklamat. Na místě už jsem se chopila otěží, protože nebylo jiné možnosti.

*** Můžete se našim čtenářům krátce představit?**

Dnes mám pocit, že jsem několik svých verzí v jedné osobě či spíše v jednom těle. Takže momentálně mohu představit sebe jako maminku dvouletého raubíře, která se baví třeba házením kamínků do řeky. Jindy vytáhnu svou tvůrčí verzi, která mi dovolí zapomenout na okolní svět a ponořím se do nějakého projektu. Až se mi hlava vaří a záda bolí, uvědomím si, že bych zase pro změnu chtěla jen tak "být". To jsou ty nejlepší a nejkratší momenty bezčasu, kdy je mi jedno "kdo" jsem.

*** Jak těžké je oslovit dětského čtenáři či posluchače? Máte na to nějaký recept?**

Jirka na to jde dobře, protože své čtenáře oslovuje napřímo tváří v tvář. A to je podle mého názoru nejúčinnější a nejtěžší. U malých dětí vede vizuální stránka. Při společné besedě ve školce jsme proto s Jirkou vsadili na jeho silný hlasový projev v kombinaci s mým obrazovým doprovodem. Nakonec jsme sehráli takové mikrodivadlo a splnili jsme tak náš cíl.

Snažím se svého syna obklopotvat knihami, aby k nim měl vztah a zároveň eliminovat lákavé obrazovky na minimum. Proč by dítě mělo číst a otáčet stránky, když na tabletu je vše barevnější, rychlejší a ještě se to hýbe? Současní rodiče a jejich děti dnes stojí na rozcestí, kterou cestou se vydají.

*** Měla jste jako dítě své oblíbené autory a ilustrátory? Inspirovali vás**

nebo inspirují i do dnešních dnů?

Velmi dobře si pamatuju, jak jsem si ráda prohlížela a později četla knížku Josef Lada dětem, z které se stal postupně knižní salát a z perokreseb omalovánka. V raném dětství bylo vybarvování kreseb v knihách můj velký nešvar. Každopádně má láska k Ladovi zůstala. Fascinuje mě, jak dokázal jednoduše a přitom kouzelně poeticky zobrazit obyčejný život v jeho rodných Hrusicích. Když se mě na tuto otázku zeptali u přijímacích zkoušek na SŠUD v Brně, padla mi na mysl i Helena Zmatlíková, protože kniha Děti z Bullerbynu je jednou z mála knih, co jsem přečetla dvakrát. Tehdy jsem se v očích komise moc nevyznamovala, ale já si za Zmatlíkovou stojím. Dodala dětské beletrii obrazový doprovod, který ladí k dětskému světu a je dobře srozumitelný, i když výtvarnou inspiraci u ní nehledám.

*** Jako dítě jsem se bál ilustrace Adolfa Kašpara v knize Babička, jak se černý myslivec dívá do komůrky k Viktorce. Obrázek mě přímo děsil. Máte taky nějakou podobnou zkušenost? Event. Máte nějakého ilustrátora, který vás spíše odrazoval od četby?**

Momentálně se mi vybavuje kniha pohádek Karla Jaromíra Erbena, ve které byly použity fotografie perníků a perníkářských forem z různých muzeí. Jako dítě jsem tento koncept vůbec nechápala, ale knihu jsem celou přesto přečetla. Ještě snad větší problém jsem měla s rytinami a černobílými grafikami, které mi znemožňovaly přes husté linky barevného vylepšení. :D

A když zmiňujete Viktorku a myslivce, ráda bych připomněla knihu ruských pohádek Krása nesmírná s občas děsivými ilustracemi Václava Fialy. Byly jsme se sestrou na jeho strašidelné bytosti celé natěšené, takže v tomto případě došlo k opačnému efektu než u vás, a kniha se tak stala naší oblíbenou.

*** Na druhou stranu jsem miloval kocoura Vavřince a jeho přátele od ilustrátorky Věry Faltové. To byla asi moje nejoblíbenější komiksová knížka. Znají dnešní děti tyto pohádky?**

To nevím. Ale pokud jsou jejich rodiče českými komiksovými fanoušky, tak určitě. Já mohu na sebe prozradit, že jsem přišla jako čerstvá vysokoškolská studentka do ateliéru Komiks a ilustrace pro děti na FDU LS v Plzni komiksem nepolíbená. Minul mě kocour Vavřinec, Rychlé šípy i dnešní oblíbené mainstreamové americké komiksy. Tehdy jsem dostala doporučení na útlý komiks Františka Skály Velké putování Vlase a Brady a rychle jsem přišla na chuť komiksovému vyprávění. Doporučuji!

*** Může komiks pomoci dětem při výuce? Pamatuji si, že jsem rád četl Obrázky z českých dějin a pověstí ilustrovaných Jiřím Kalouskem. Vlastně to byly Jiráskovy Staré pověsti české ve zkratce a díky nim, jsem pochopil řadu věcí z naší nejstarší historie.**

To máte pravdu. Vlastně jste zmínil mou jedinou komiksovou výjimku. Tuhle knihu jsem četla a myslím, že je to skvělá cesta pro děti. Děti si spojí informaci s obrázkem a snáze si vše zapamatují. Navíc není přečtení komiksu časově vůbec náročné, což je lákadlo pro nečtenáře. Nejtěžší je takový komiks vytvořit.

*** Zeptám se na názor na Radka Pilaře, který dal podobu jičínskému loupežníku Rumcajsovi.**

Radek Pilař a jeho Rumcajs si byli vzhledově dost podobní, což je mi sympatické. Já jsem měla jako malá holka z pochopitelných důvodů v oblibě víc Makovou panenku a Vílu Amálku, ale třeba se k Rumcajsovi dostanu blíže se svým synem. Bohužel jsem neviděla Pilařovu výstavu v mé oblíbené galerii Villa Pellé v Praze, takže dodnes neznám jeho velkorysou tvorbu kromě té večerníčkové.

*** Chtěla byste ilustrovat nějakou knihu, která by byla splněním vašich přání a tužeb?**

Zatím jsem o žádné takto neuvažovala. Ale chtěla bych udělat vlastní autorskou knihu. Doufám, že na to jednou dojde.

*** Máte nějaké techniky malování, které upřednostňujete nebo které byste ráda vyzkoušela?**

Ilustrace k dětské autorské knize Černobílá na pomezí ilustrace a komiksu, bakalářská práce 2015, vytvořeno kombinovanou technikou (akryl, kresba).

Do malířských technik spadá i pastel, což se může zdát trochu divné, protože k malování člověk využívá jen vrstvené tahy pastelem, případně roztírané prsty. Pro mě je pastel srdcová záležitost a ráda bych se k němu vrátila. Až na vysoké škole jsem se dostala k akrylové malbě, což mě velmi bavilo a zkusila jsem akvarel, kterému bych jednou ráda přišla na kloub.

*** Co je pro vás největší inspirací?**

Vlastní život, prožitky, vzpomínky. V roce 2021 byl natočen dokument o Petru Sísovi s názvem Sny o toulavých kočkách, v kterém Sís mimo jiné přibližuje témata svých autorských knih. Nejen tímto je mi jeho přístup velmi blízký. Při tvorbě prvních knih se inspiroval svými dětmi a tvořil v podstatě to, co žil.

*** Neláká vás třeba ke svým ilustracím sama napsat nějaký text?**

Nebráním se tomu, ale nejsem spisovatel. Líbí se mi varianta obrazové autorské knihy beze slov. Případně s textem jako druhořadým doplňkem.

*** Komu dáváte jako prvnímu k nahlédnutí obrázky k posouzení? Vašemu synovi?**

Uvědomila jsem si, že nerada sdílím rozpracovanou tvorbu. Stává se mi, že pracuji na více obrázcích zároveň a v určité fázi jsou k nepoznání od výsledku. Ani já sama výsledek ještě úplně neznám a okolí si ho leckdy představuje odlišně. Je to křehký proces a přihlížející mi do něj vnáší zmatek anebo pochybnosti, které mě úplně rozhodí.

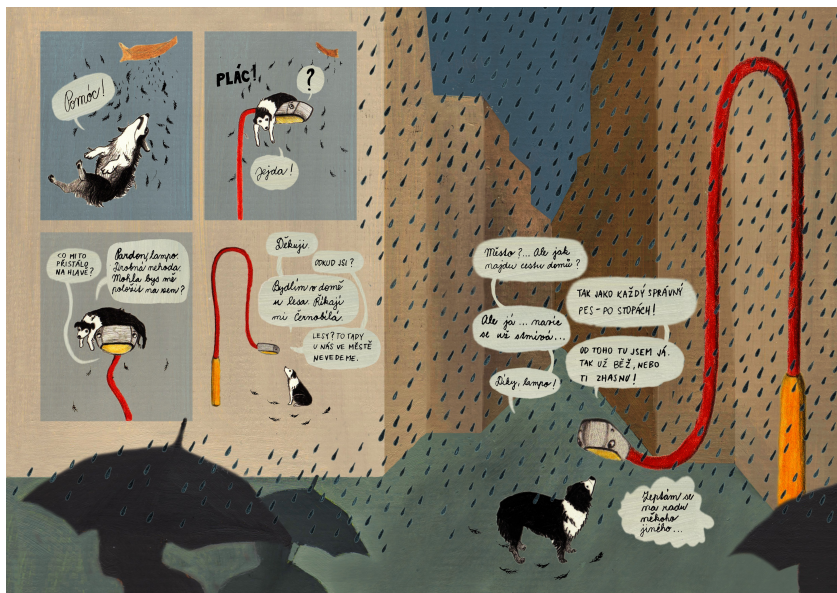
Ale synovi bych práci klidně s radostí ukázala. :D

*** Změnil se třeba váš přístup k malým čtenářům s ohledem na vaše mateřství?**

Před rodičovskou dovolenou jsem pracovala 3 roky ve školce, takže nyní jen prohlubuji svoje zkušenosti s malými dětmi. Jestli se zase k předškolním dětem vrátím, pravděpodobně už to bude v něčem jiné než před mateřstvím. Jsem ráda, že nyní pracuji na druhé knize pro předškoláky s Jiřím Šanderou a můžu se synem zjišťovat, jak fungují ilustrace v praxi.

*** Náš rozhovor vyjde v únorovém čísle. Máte nějaké roční období, které upřednostňujete?**

V každém ročním období mám svá oblíbená kratší období, která jsou velmi přehavá. Snažím se to neminout. Na jaro se vždy hrozně těším nejen kvůli bující přírodě a kvetoucím stromům, ale i dennímu světlu. To nám všem myslím chybí nyní nejvíce. Pojdme si ale užít to, co právě probíhá.

*** Mně se vaše ilustrace líbí, jdete svojí cestou. Jaké největší ocenění tvorby jste zatím zaznamenala? Je to nějaká cena nebo jen rozzářené oči malých čtenářů?**

Nerada se k tomu příliš vracím, protože studentská léta jsou pro mě uzavřená životní kapitola, byť ze zkušeností čerpám dodnes. Získaná ocenění mi dala pár dobrých kontaktů a toho si cením. Moc hezky vedená je komiksová soutěž CZ.KOMIKS. Její pořadatelé se ji snaží posunout dál a zlepšit tak výhercům jejich možnosti k prosazení své tvorby. V roce 2015 jsem vyhrála první cenu a letěla jsem do francouzského Angoulême na mezinárodní komiksový festival, kde jsem mohla nahlédnout na tvorbu nejvýznamnějších tvůrců a dostala jsem příležitost i k vlastní prezentaci mého komiksu. A díky knize Věra Kohnová, která zaujala Institut terežinské iniciativy v Praze, jsem se seznámila s lidmi z židovské obce nebo historikem Jiřím Sankotem, s kterým jsem navázala spolupráci. Nyní bych prála vyšlým knihám, na kterých jsem se podílela, aby každá jedna našla svého spokojeného čtenáře. Pak budu určitě spokojená.

Děkuji za rozhovor a přeji hodně úspěšných projektů a spokojených čtenářů.
Václav

ZLATA ZÁKOUTSKÁ DĚDOVO LYŽOVÁNÍ

„Jirko, půjč mi lyže!“ – bylo to něco mezi žádostí a rozkazem. „Ale táto, vždyť jsi nikdy nelyžoval, neumíš to a šněrovací boty ti nebudou držet. Půjčím ti svoje, ale ty jsou o dvě čísla větší

a odřou ti paty.“ „Nevymlouvej se, zejtra budu lyžovat já a basta! Jednou to snad bez lyží vydržíš?“ Odporovat otci nebylo radno. Syn už nic neříkal a připravil vše požadované. O lavici v síni opřel těžké, široké „jasanky“, silné bambusové hole, zakončené talířovými kruhy, kůžičkami připevněnými ke středu. Na lavici čekaly boty, čepice, silné palčáky a nezbytná šála. Z připravené výstroje použil táta jen to, co uznal za vhodné ke svým létům. Vymustroval se, jak nejlíp uměl. Nohavice kalhot svázel provázkem, na hlavě mu důstojně seděl nedělní klobouk a kolem těla až ke kolenům plandal silný zimník se sametovými výložkami na límci. Lyže s jednou holí, svázané provázkem, nesl přes rameno, o druhou se opíral. Vážně vykročil.

V zádech cítil zvědavé pohledy a tušil pohyby záclonek v oknech.

Nebyl si jistý, jestli se stydí, nebo je na svůj sportovní záměr hrdý.

Bez rozhlížení pěkně kráčel vpřed. Samota brala jistotu, ale na návsi pod lipou už čekali další tři hospodáři, podobně vystrojení. Počet jim vrátil odvalu. Za poslední stodolou si přimontovali vzájemnou svépomocí lyže. Sněhu bylo v podhůří dost. Nadšení svým rozhodnutím vyrazili vpřed. Brzy poznali, že jízda nebude tak snadná, jak měli vysledováno od synů. Zaskočilo je to. Jen jeden z nich měl párkrát „prkna“ na nohou. Ostatní byli lyžaři jen z toho, co odkoukali. Navoskované lyže se smekaly, při prvním mírném stoupání to byl krok vpřed a dva kroky vzad. Po rovině to jakž takž šlo, ze svahu se většinou kouleli a provázela je bílá mračna sněhu. Vločky vířily, sedaly a vystřelovaly diamantové blesky. Pánům se sice ten pohled líbil, ale jinak viděli svoji situaci beznadějně černou. Lyže zase sundali, svázali, hodili na ramena a pomalu stoupali. Cesta trvala velmi dlouho a nebyl to žádný sváteční zážitek ani legrace.

Záchranný bod a cíl – chata na Táboře – je přivítal teplem a příjemným pachem jídel. Uvědomili si únavu, hlad a žízeň a vysílením padli na lavice u kamen. Oběd, pivo, čaj s rumem a následně i nedělní mariáš konečně přinesly a umocnily sváteční pocit. Nálada se jim vrátila, čas mile, pomalu ubíhal, ale přec jen neúprosně. Od synů tatíkové věděli, že cesta dolů trvá na lyžích přes hodinu. Museli se zvednout.

Zimní šení je časné. Mrazem rychle vystřízlivěli. Sjezd dolů? Kdepak! To by bylo přímo vražedné. Ve tmě popadli lyže, svázali je a krok za krokem sestupovali, propadali do čerstvého prašanu, vstávali, shledávali poztrácené lyže a hole... Cesta netrvala hodinu, ani dvě, ale přes čtyři. Otec přišel o

půlnoci. Silný zimák obalený sněhem, z obočí i kníru visely drobné rampouchy. Otřel se a potichu zalehl. Domníval se, že všichni spí. Za pár hodin vstával a šel potichu do chléva jako každý jiný den. Musel být krutě unavený z nezvyklého výkonu a celý obolený, ale nedával na sobě nic znát.

MLčky pracovali, krmili, kydali, dojili. Práce pohlcovala otázky i odpovědi. Teprve když skončili a sešli se u velkého čistě vydrhnutého stolu, kuchyň se rozvoněla kávou ze žita, čerstvým mlékem a chlebem právě vytaženým z pece, došlo na otázky i odpovědi. Otec vychvaloval výlet, líčil krásy přírody, oběd v restauraci i nebezpečí nočního sjezdu.

Obdivné pohledy ženy mu dělaly dobře. Bylo to něco mimořádného.

Syn měl oči až na dně červeného pucláku a lžící soustředěně vybíral sousta nalámaného chleba. S otcem se setkal na zápraží: „Táto, tys vůbec dolů nejel a nahoru možná taky ne!“, řekl syn tiše a chápavě se usmíval. „?“, „Jak jsem na to přišel? Jedna lyže je moje, druhá Honzy Jánského, a ten má nohu jako slon.“

Vraceli se do světnice. Táta se opřel o modré kachle kamen. Hřály ho do zad. Blaženě vnímal teplo a začal pravdivě líčit zážitky ze své anabáze, jak potom cestou domů si rozebrali lyže, aby měl každý dvě, jak obtížný byl sestup a zmáhalo je vyčerpání. Syn ho nepřerušoval, věděl své. „Víš, Jirko, netušil jsem, že to lyžování je tak těžký a namáhavý, ale mámě o tom nic neříkej, nikdy, prosím tě o to.“ Zavládlo ticho, přerušované jen klapotem pendlovek. Zůstali ještě chvíli sedět a každý se zaobíral svými myšlenkami. Byla to vzácná chvílka spočinutí ve všední den. Táta asi litoval, že není mladší, aby dokázal zkrotit neposlušná „prkýnka“, možná přehodnotil i svou tvrdost a tělesnou kondici. Dospívající syn oceňoval upřímná slova svého málomluvného otce, to, že uznal jeho zimní sport a povýšil ho na ušlechtilou činnost, ale i odvahu, se kterou se ve svém věku odhodlal k prvnímu lyžování.

Rozhovor zůstal záležitostí dvou rovnocenných mužů. Byl poslední kapkou, která dovršila zrání venkovského kluka v muže. Nedělní odvázný výjezd tatíků byl ještě dlouho probírán a oceňován v hospodě a hodnocen jako hrdinství. Skončil tedy ke všeobecné spokojenosti, ale už nebyl opakován.

Václav FRANC: VZPOMÍNÁNÍ
Paměti o počátcích organizovaného (ne zločinu) psaní
na Jičínsku po roce 1990.
Část 9.

V roce 2005 jsme si připomínali 15. výročí založení spolku a byl to rok opět velmi plodný. Pozoruhodné bylo, že se naše aktivity rozšířily o další počiny jako například 7.července se na Valdické bráně uskutečnilo v rámci festivalu Mezi patry literárně-dramatické pásmo Ze Tmy – Toužím po touze. Organizačně jej připravila Monika Eberlová a podíleli jsme se na něm ještě Vašek Teslík, Bohumír Procházka, Martin Žantovský a já. Hudební doprovod obstarala na příčnou flétnu Jana Konopásková. Bylo to osvěžující vystoupení, nechyběl moment překvapení a čtené ukázky vyplňovaly prostor až démonicky.

Měl jsem z celé akce příjemný pocit a je jen škoda, že se podobný večer podařilo zorganizovat na bráně už jen jednou. Trochu předbívám, ale u příležitosti literárně - dramatického večera na Valdické bráně, který se

konal 11.července 2006, vyšel dokonce sborník zúčastněných autorů ZeTmy Bar lesních mokřin. Autorsky jsou v něm zastoupeni Monika Eberlová, Bohumír Procházka, Václav Teslík a Václav Franc. Na přípravě sborníku se podíleli Martin Žantovský a Pavel Hons.

Tentokrát jsme jen nepřednášeli vlastní tvorbu, ale pokusili jsme se o hranou scénu v baru, kdy host (já) a barman (Vašek Teslík) bojují o dívku sedící na baru (Monika Eberlová). Ten den bylo neskutečné vedro a v prostorách brány ještě větší. ProChor měl nápad, že bychom si před představením měli dát jedno točené, bohužel nezůstalo u jednoho. Někomu to možná pomohlo zbavit se nervozity. A pak následovalo představení, ve kterém na baru piji jednoho panáka za druhým. Nevím, kolik těch panáků mělo přesně ve scénáři být. Pochopitelně jsme počítali s tím, že budeme pít vodu a opilost jen hrát. Jenže po prvním panáku jsem poznal, že jedeme naostro, v nálevkách byla vodka. Ta hodina a fous byla nekonečná, ale divadlo jsem nezkazil. Vydržel jsem a snad se i držel textu. Pamatuji se, že jsem četl v rámci programu moji povídku Poslední vítěz. Cítil jsem, jak mi čůrky potu stékají po zádech, hlava hořela, nevím, jestli jsem byl rudý až za ušima, ale vydržel jsem. O to větší byla slast, když program skončil.

Další zvláštní akcí, která odstartovala tradici v rámci Dnů poezie, byl ve středu 16.listopadu 2005 program složený z poezie 19.století pod názvem Možná přijde i K.H.Mácha. Děj diváky zavedl do kavárny, ve které se každou třetí středu v měsíci scházejí vlastenci literární a poetičtí, jimž není osud českého národa (jazyka) ve spárech rakousko-uherského imperátora lhostejný. Nadšené vlastence (V. B. Nebeský – Václav Franc, V. Šolc – Josef Jindra, K. Světlá – Monika Eberlová, J. S. Machar – Václav Teslík) vítal a obsluhoval číšník německé národnosti v přesvědčivém podání proChora. Celé setkání se neslo v humorném duchu s interakcí publika, jež bylo součástí kavárny. Vůbec nebylo podstatné, zda se ve skutečnosti tyto osobnosti českého písma mohly sejít. Ve vtipných dialogích každá osobnost představila svůj život a dílo.

Atmosféra se stupňovala očekáváním, zda přijde i mistr českého romantismu, K. H. Mácha (Martin Žantovský), zda sejde k nám dolů z Bezdězu... Jeho příchod byl triumfální, májové verše zaplavily kavárnu.

Měl jsem z obou akcí radost, především proto, že se členové přestali bát prezentovat svoji tvorbu, trochu si hrát a někdy si ze sebe udělat legraci. Navíc naše tvorba se dostávala k divákům ve zcela jiné formě než jen suché předčítání textů. Navíc tento večer v kavárně byl průkopnický, neboť jsme na něj navázali dalšími programy, o kterých bude ještě řeč. A zapojovalo se stále více lidí.

Vyzdvihl jsem dvě akce, ale byl jsem společně s Pavlem Hebrychem v Domažlicích na 1. Chodském poetickém jaru. Organizátorky Simona Váchalová a Lucie Popovičová byly nadšené naším jičínským setkáním v roce 2004. Dotazovaly se nás, jestli budeme setkání opakovat i v roce 2005. Když jsme řekli, že předpokládáme setkání v roce 2007, uspořádaly setkání ony v Domažlicích a založily další tradici.

Zúčastnili jsme se 2. Martinskej poetickej jeseni na konci září. Vedle mne se účastnila moje žena Ladka a Martin Žantovský. Navštívili jsme tamní skanzen v přírodě.

V Broumově na Dnech poezie, kde došlo k opětovnému setkání s polskými autory jsem byl já, Monika Eberlová a Martin Žantovský.

Pochopitelně pokračovaly stmeláče u proChora a tentokrát jsem jeden stmeláč organizoval v Řehči. Bylo to příjemné, prošli jsme vesnicí a na návsí uspořádali malou „demonstraci.“ Až se sbíhali místní, co se to děje. Bohužel nás před půlnocí zahнала bouřka, ale ten první řehečský stmeláč byl alespoň pro mě zajímavý. Rád na něj vzpomínám a při prohlížení fotek si stále vybavuji onu zvláštní atmosféru.

Vyprávěli jsme taky pohádky u kašny v rámci pohádkového festivalu. To byla hlavně proChorova zásluha, neboť on byl ve spojení s pohádkovým

výborem. Trochu zvláštní bylo, že člověk nikdy nevěděl, jak velké děti přijdou. Třeba jsem měl připravenou pohádku pro školáky, tak první druhá třída. A většina dětí byla spíš předškoláků. Na druhou stranu to bylo příjemné, bezprostřední, protože děti reagují spontánně. Pamatuji se, že jsem byl z práce unavený a u pohádkového informačního centra jsem říkal Evě Jebavé, že bych se na to nejraději vykašlal. A pak se stal zázrak, prošel jsem na nádvoří s kašnou, viděl děti a začal vyprávět. Jako bych získal novou energii.

Se spolkem jsme vystupovali na čtení v knihovně v Nové Pace a Sobotce. Tam to zařídil Josef Jindra, který zabezpečil i propagaci. Četli jsme pro nevidomé, pochopitelně proběhl další ročník Řehečské slepice a proChor s Vaškem Teslíkem se prezentovali v rámci tzv. Májové neděle v zámeckém parku v Jičíně. Na toto vystoupení potom oba hlavně na stměláci rádi vzpomínali.

Ještě jedno pozitivum. Do spolku přišla nová členka, Hana Runčíková, která se aktivně hned zapojila do činnosti vystoupením v Nové Pace v prosinci 2005. U Hanky se zastavím trochu víc, protože patřila ke svěžímu větru našeho spolku. Přišla jako studentka Lepařova gymnázia v Jičíně, později vystudovala dějiny výtvarného umění na FF Univerzity Palackého v Olomouci. Žila v Kopidlně. Psala hlavně poezii a v roce 2006 získala čestné uznání v soutěži Mělnický Pegas a 1. cenu na týništském literárním Parnasu 2007. Publikovala ve sborníku Časopisu autorů Jičínska **Silný kafe** a v almanachu **Sedm střípků duhy** (2008). Se studiem v Olomouci se, pochopitelně její aktivity omezily, ale její tvorba byla uveřejňována v našich časopisech.

Spolupracovala s Josefem Jindrou ohledně kostela Nanebevzetí Panny Marie v Oseku u Sobotky a Josef s ní udržoval písemný kontakt, takže nám na jednom sezení řekl, že Hanka je dnes Mgr. Hana Hanzlíčková, má dceru a žije na západě Čech.

A ještě jedna významná změna v činnosti spolku. Na podzimní schůzce jsme se přejmenovali z původního LISu na LiS. Zažívali jsme krásné roky a dneska, když píšu tyto řádky, si říkám, že to bylo krásné období. Jednak jsem byl o dvacet let mladší, měl plno elánu, ale hlavně jsme se navzájem potřebovali, naše setkání byla plná energie a těšili jsme se na další akce. Jen jsme si toho nedokázali vážít. Vždycky si vzpomenu na citát Zdeňka Zapletala z knihy Proč se nás srny bojí, cituji: „*Vždycky ti to dojde až opožděně. Opožděně si říkáš, že to, co bylo, bylo pěkné, žeš byl šťastný!*“